

david@jazzscene.no

En budbringer fra

Saksofonist David Liebman er en av de største. Han har turnert og undervist verden over, og grunnla den internasjonale foreninga av jazz-skoler. – Som musikere er vi en slags budbringer. Jeg mener musikk er reinere enn noen annen kunstform, sier Liebman til Klassekampen.

Av DAVID FISHEL

Jeg var så heldig å få møte David Liebman flere ganger under Oslo Jazzfestival. Musikken hans, arbeidet han har gjort som pedagog, hans livsfilosofi og hans ustoppelige entusiasme og energi har hatt en dyptgående og positiv virkning på mange. David Liebman er utvilsomt en jazzartist som kan føre oss inn i det nye tusenåret.

Liebman ble født i Brooklyn, New York, 4. september 1946. Han fikk sine første undervisningsstimer på klassisk piano som niåring, saksofonen møtte han i en alder av tolv.

– Heldigvis så moren min den kulturelle betydningen av å lære et instrument, men hun hadde aldri forventet at jeg skulle bli musiker eller satse i den retningen. Men når jeg først hadde plukket opp saksofonen, var åpenbaringen for meg å se John Coltrane live på *Birdland* da jeg var 15, forteller Liebman.

Liebman forfulgte sin interesse for jazz gjennom studier under Lennie Tristano og Charles Lloyd.

– Det var interessant, for på den tida var det ingen som egentlig underviste i jazz, kommenterer han.

Først etter å ha tatt eksamener ved universitetet i New York viet han seg til fulltids innsats for å bli jazzmusiker. På starten av 70-tallet, etter to år med fusionbandet Ten Wheel Drive, fikk Liebman plassen som saksofonist og fløyttist i bandet til den legendariske Coltrane-trommisen Elvin Jones. To år senere nådde han toppen av læretiden da han ble hyret av Miles Davis. Årene 1970-74 bestod av turnering, innspillinger og de rike erfaringene generert av å stå på scenen sammen med to jazz-mestere.

– Det var i disse årene jeg lærte meg faget.

Samtidsorientert

På samme tid gikk Liebman i gang med å utforske sin egen musikk – først i trioen Open Sky med

Bob Moses, deretter i Richie Beirach i Lockout Farm. Denne gruppa spilte inn på både ECM og A&M/Horizon, og turnerte i Japan, India, Europa og USA. I 1977 turnerte Liebman med Chick Corea og i 1978 oppstod David Liebman Quintet med blant andre John Scofield, Kenny Kirkland og Teramusa Hino.

Etter flere verdensturneer og innspillinger med kvintetten kom Liebman sammen med Richie Beirach igjen, og de startet *Quest* i 1981. I løpet av ti år gjorde gruppa sju CDer og mange turneer, og holdt workshops for studenter verden over. På 90-tallet kom The Liebman Group med flere CDer, og utforsket en svært eklektisk, samtidsorientert stil. Liebman har de siste to tiårene spilt med framtrедende europeiske musikere som Bobo Stenson, Joachim Kuhn, Daniel Humair og våre egne John Christensen og Petter Wettre.

Verdensrekord

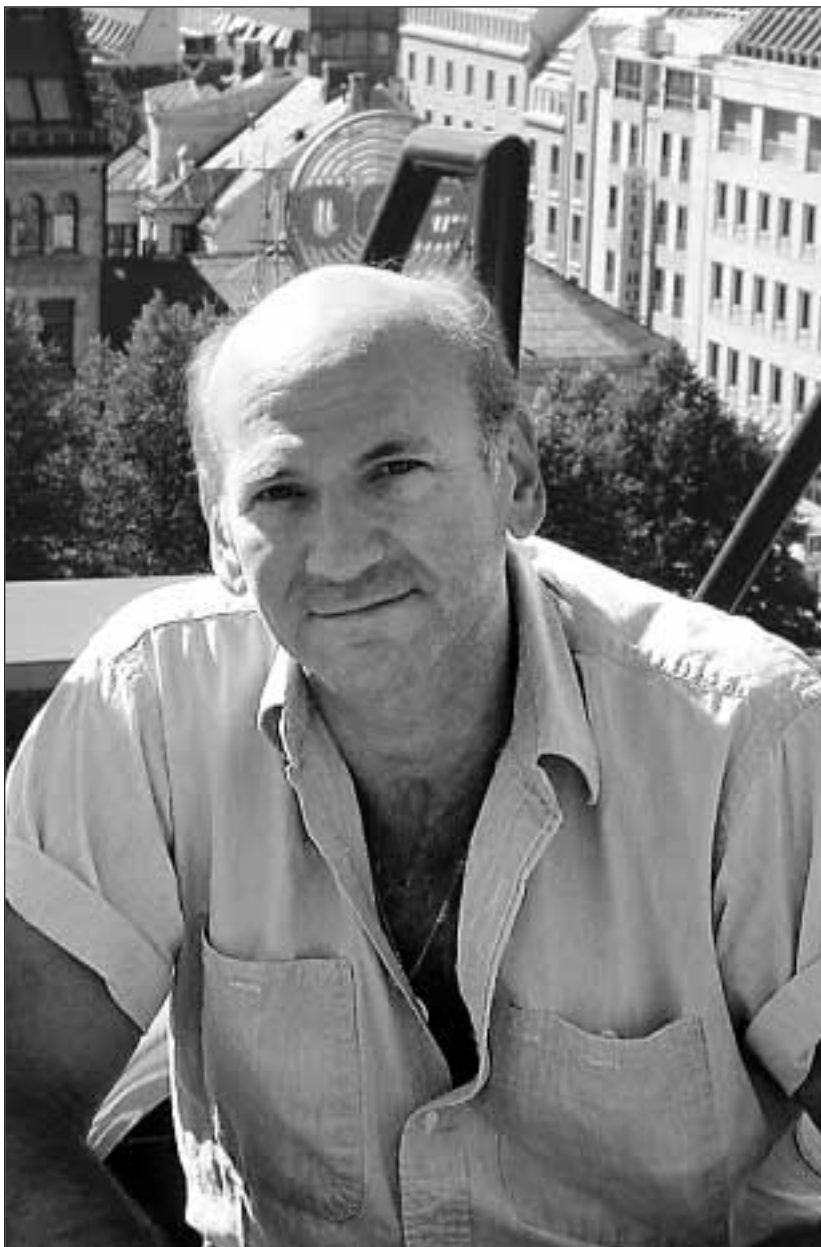
I alt har det blitt 75 album som leder eller co-leder, pluss medvirkning på over 100 andre innspillinger. Liebman har konstant vært til stede på kritikernes top 5-liste i *Down Beat*, og har fått spilt inn over 175 egne komposisjoner. Han har utgitt flere bøker, laget instruksjonsvideoer og skrevet kammermusikk.

Og han har samarbeidet med et utall plateselskaper.

– Jeg må ha verdensrekord i å skifte selskap. Men jeg har aldri vært fristet til å drive mitt eget, jeg har verken hatt tid eller interesse.

– Men jeg trenger virkelig å få gitt ut sakene, og setter mye inn på å få det til. Penger er ikke noe mål, det kan de ikke være. Poenget med plater er to ting. For det første dokumenterer de hvor du står som kunstner på et bestemt tidspunkt. For det andre er de den beste formen for publisitet, sier Liebman.

– Hvis du er på et stort selskap

– Ikke for å være depressiv eller noe, men på en måte er det sånn at hvis jeg skule dø i morgen, ville jeg vært veldig fornøyd med det jeg har fått gjort, sier David Liebman. Foto: David Fishel

har det hele et showbusiness-aspekt, og du kan tjene penger på det. Men for oss, på vårt nivå, er poenget å kommunisere med de som er interessert i deg, la dem vite at du fortsatt er her og fortsatt spiller. På et eller annet tidspunkt vil noen midt inne i Russland eller Filippinene få tak en den eller den bestemte plata. Særlig nå, med in-

ternett. Så det er gjennom metning du vinner spillet, skjønner du?

Hjelpe verden

Arbeidet med undervisning ved universiteter og workshops har bokstavelig talt ført David Liebman jorda rundt. Dette skyldes

hans varierte musikkinteresse, kjennskap til flere instrumenter og evnen til å artikulere de innviklede detaljene i jazzens språk og teknikker.

– Det skjedde egentlig ikke stort når det gjaldt formell jazz-utdanning, men så fikk jeg en telefon fra Jamey Aebersold, som er verdenskjent for sine «play

Tegn i tiden

Av LARS NYGAARD

<http://jazzscene.no>

Fra Brooklyn

along»- og «music minus one»-innspillinger. Han har drevet undervisning i over 30 år.

Aebersold introduserte Liebman for David Baker og Jerry Coker, som også har skrevet bøker og drevet undervisning i flere tiår.

— Da jeg så hva de drev med, tenkte jeg: Det fins en måte å undervise i jazz på, dette vil jeg også drive med. Jeg innså at dette ville være bra for meg, ikke minst økonomisk, for det er ikke mulig å leve av bare å spille jazz.

— Og så tenkte jeg at undervisning ville være min måte å hjelpe menneskeheten på. Du vet, med min jødiske familiebakgrunn er det mye vekt på å «gi tilbake».

Begge foreldrene var også lærere, så undervisning lå ikke så fjernt for Liebman. I 1989 grunnla han International Association of Schools of Jazz, en organisasjon som skaper nettverk mellom lærere og elever ved jazzskoler i mange land, gjennom jevnlige møter, programmer og nyhetsbrev.

Fornøyd

Så, etter en slik omfattende produksjon av musikk og lærebøker, finnes det fortsatt prosjekter David Liebman må få gjennomført?

— Ikke for å være depressiv eller noe, men på en måte er det sånn at hvis jeg skulle dø i morgen, ville jeg vært veldig fornøyd med det jeg har fått gjort. Og det er det hyggelig å kunne si.

— Det fins absolutt musikere jeg gjerne vil spille med. Det hadde vært gøy å spille med John McLaughlin igjen, det er 35 år siden sist, men bortsett fra slikt har jeg stort sett fått utrettet det jeg har satt meg for.

Enja Records har nylig gitt ut *Time Immemorial*, et album der kun David Liebman spiller, men på en rekke ulike saksofoner og med hjelp fra en fremdragende studiotekniker ved navn Walter Quintus. Han skaper overdubbinger og rytmiske mønstre som du må høre for å tro at det er mulig.

— Her har vi et tema som reflekterer mitt syn for ti-

den, på livet på denne planeten og hvem vi mennesker er. Jeg oppdager at mange mennesker midt i femtiårene finner mer naturlige måter å leve på, og de fokuserer gjerne mer på sitt forhold til verden enn på sitt forhold til seg selv.

— Det er som om du har gjort unna arbeidet i første halvdel av livet, lært om deg selv. Selvsagt blir du aldri helt ferdig, og alt kan forbedres, men på en måte har du allerede uttømt alt det der og trenger å se på verden rundt deg, fra alle vinkler. På naturen, på ting som er evigvarende. Og du ser at menneskene er mennesker, vi er de vi er, det fins alltid en god side og en dårlig side, og det må du akseptere og lære å leve med, filosoferer Liebman.

Zen-greiene

Rundt halsen har han en amulet der vi finner samlet både den jødiske Davidstjerna, det kristne korset, den islamske halvmånen og jing-jang-symbolet som forbindes med budismen.

— Jeg har det samme synet på religion som mange artister. Kom an — det er en universell greie, det er det samme alt sammen. Den ene religionen er verken bedre eller dårligere enn den andre. Det fins absolutt kulturelle og genetiske forskjeller, men likheten overstyrer alle forskjellene.

David Liebman tror definitivt at vi er ånder, materie som ikke forsvinner.

— Folk som har talent for slikt kan faktisk se og føle ånder. Jack DeJohnette (jazz-trommis) har gående en hel greie på det områ-

det! Jeg tror vi fortsetter å utvikle oss individuelt helt til vi ikke trenger lære lekser flere ganger, lærdommen om å gi avkall, om å slå seg til ro med at det som fins fins. Det er zen-greier, mann, og de zen-greiene er de riktige greiene!

Hva er så musikk? Er det en av flere metoder for å nå fram til en reinere tilstand, en metode for reiner kommunikasjon og forståelse?

— Musikk er et redskap for å oppnå dette. Som musikere er vi en slags budbringere. Musikken er ren, den har ingen følelse; der er ikke pen, stygg, god, dårlig, hatfull eller kjærlig. Jeg mener musikk er reiner enn noen annen kunstform. Det er bare lyd, du kan ikke en gang sette fingeren din på den, musikken er uskyldig. Men den er fortsatt bare et redskap.

— Jeg må ha verdensrekord i å skifte plateselskap.

David Liebman

Du finner mer om ham på www.upbeat.com/lieb/. Du kan høre et 90 minutters intervju og musikk fra seks ulike plater på hjemmesidene til Jazz Scene; <http://jazzscene.no>.

Utvalgt Diskografi:

Quest, Storyville Records, 1988
Settings The Standard, Red Records 1992
Songs For My Daughter, Soul Note 1995
Water, Arkadia Jazz 1997
In Color, Resonant Music 2000
Time Immemorial, Enja Records 2000

Våre gode venner som forteller oss når forfatteren føler det er på tide med en pause har blitt så kjente og kjære at det lett kan synes som om de alltid har vært der. Og for de som synes at det er trygt og godt å ha noe som ikke forandrer seg, kan vi nå gjøre livet litt surere — når vi gjør strandhugg i et av filologiens mest eksplisitt prosaiske emner.

For i sannhet er det en lang og hard prøve våre venner har vært igjennom. De har foreløpig gått ut som seierspunkter i en lang og hard kamp om å overleve der de blant annet har konkurrert med ; — _ // og en hel rekke andre tegn som jeg ikke finner på tastaturet og som til tider ikke bare har truet hegemoniet til ,;—! og de andre, men har vært temmelig enerådende. Selv om det til tider er forbanet vanskelig å plassere dem på en lur — ja til og med korrekt — måte.

La oss ta et eksempel fra en ikke så fjern fortid. Det var lenge vanlig å skrive GUD og Iesus, istedenfor Gud og Jesus, slik vi gjør i dag. Dette var tydeligvis fordi stor bokstav er en måte å gjøre stas på substantiver og egnavn, og siden vi jo må gjøre eksterne stas på Gud og Jesus; hva er vel da mer naturlig enn å ha TO store bokstaver.

Mye kan sies om for eksempel semikolonets kronglete vei fram til den respekterte plassen som karakterforhøyer i skolestiler den har i dag. Dr. Malcom Parkes, som visstnok har skrevet semikolonets historie, mener at selv om det i virvaret av forskjellige tegn som fantes da bøker ble skrevet for hånd, fantes mange tegn som lignet, så var ikke det ordentlige semikolonet på plass før etter Columbus.

Scripta continua

Og det er heller ikke så sikkert at menneskene vil sette tegn i det hele tatt. Det hadde seg nemlig slik at grekerne, selv om de hadde muligheter til å ta over tegnsætningen fra de lure minnerne, valgte å utvikle noe som ble kalt for scripta continua. Det vil simpelthen si at man kuttet ut ikke bare den nå så moderne tegnsætningen, men også de mellomrommene mellom ordene som er så moderne at vi knapt kan lese uten dem. Men også grekerne kunne knapt lese uten mellomrom mellom ordene. Deterforferdeligvanskeligselvommanharendeltre ngingbareprøvelsvegang.

Grekerne var et praktisk folkeslag, og man kan undre seg over at de skulle gjennomføre en så grensesprengende upraktisk reform. Men det finnes en god forklaring: det har seg nemlig sånn at hos ethvert kultivert folkeslag oppstår et behov hos de intellektuelle for å distansere seg språklig fra massene. I våre dager gjør man det ved hjelp av en komplisert syntaks og obskurt ordvalg. Men grekerne var som sagt praktiske, og fjernet rett og slett tegnsætningen med en gang. Slik ble det umulig for andre enn de som ikke hadde annet å drive med enn å prøve å finne tilbake til de ordene som forfatteren hadde gjemt i et mylder av bokstaver, å lese tekstene.

Denne latterlige greske skikken ble (selvfølgelig) tatt over av romerne, og fortsatte et stykke ut i middelalderen, der det i visse kretser ble vanlig å signere et manuskript stolt: «Jeg, xxx,

leste denne boka». Så vanskelig er Scripta Continua.

Doble og triple

Nicholas Baker har skrevet et essay om tegnsætningens historie, der han innfører begrepet dashardt for en gruppe dobbelttegn som dessverre forsvant i begynnelsen av vårt århundre. Dashardene har undergrupper: commash (—), semicomash (;—), og colash (:—). Disse var å finne på stort sett hver eneste side som ble skrevet i enkelte perioder i forrige århundre. Hvis man for eksempel leser brevene til Henrik Ibsen, kan vi se at han formelig mesker seg med disse praktiske tegnkombinasjonene i nærmest hver eneste setning.

De eneste stedene man finner dem igjen nå, er hos enkelte entusiastiske som Nicholas Baker eller Filologens egen Thomas Berg, — samt kledelig nok i «Friheten», organet til NKP.

Det har også eksistert en rekke trippeltegn. I dag er det dessverre bare den kvalmende ...'en som står igjen etter denne stolte tradisjonen. Sannelig en sørgelig historie. Trippelpunktet skal bety noe sånt som at «her skulle jeg egentlig ha blunket litt med øynene og smilt innforstått, men så skriver jeg tre punktum etter hverandre istedenfor» eller «dette åpner litt av noen perspektiver og setter igang tanker som er helt nye for deg, så jeg setter noen punktum her så du får tid til å reflektere over hvor smart jeg er.»

Klamt

Hvis du fremdeles er med vil du kanskje være enig med meg i at klammeverket (parentesene) muligens er noe av det mest interessante i hele tegnsætningen. For det første kan vi legge merke til hvordan [rette] parenteser blir brukt ganske konsekvent av talentløse reklamefolk som vil markere at noe er [moderne].

Det kan være forfriskende å meske seg med <>-er og //er, men de to siste er vel på vei ut til fordel for den moderne []-en og den klassiske ()-en. Det eneste som ser ut til å kunne være redningen for 'en er det såkalte HyperText MarkupLanguage (HTML), som man lager nettsider med. Her er det nemlig sånn at entusiastisk riktig kan meske seg i <>-er.

Slik finner tegnene sine små reservervater, før de dør ut som en konsekvens av den beinhardte moderniseringsprosessen av språket (omtrent som en del ord jeg liker; «luren-dreier», «karjøl» og «smussrugde»). Ugenkallelig tapt for en moderne språkbruker.

Framtida

Sånn kunne vi ha fortsatt. Men skal vi avslutte med et framtidstrett blikk, må det naturligvis handle om internett. Kloktige mennesker har utviklet midlene for å sende elektronisk post; og tegnsætningen kommer halsende etter. Men det er vel ikke nødvendig å gjenta i det uendelige betydningen til koder og morsomme ting som :-); :-(); :-(<:-) :-(). Det eneste som kanskje er nytt for enkelte er metoden for å gi noen en skikkelig god tegn-klem (((((((Martelli)))))))